

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

3 V. potuerit beata Virgo Christum ex viro concipere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

habuit locum in Virgine, quia modo naturali non concepit, nec cum illis motibus imperfectis, qui seminis effusionem excitant. Neque propterea aliquid de perfectione matris demitur Virgini: tum quia ad perfectam matris rationem satis est, quod ea omnia præstiterit, quæ ad veram generationem humanam necessaria sunt: tum etiam, quia si quid fortasse illi defuit de actiuitate seminis, tamen in ministratio-
*Virgo sine
vlla etiam
seminis ac-
tione, per
fessionem
Christi
concepit, &
genit.*
 ne materiæ alias matres excessit: aliorum enim filiorum corpora (vt est probabilis sententia Galeni) partim ex virili semine, partim ex sanguine matris materialiter formantur, corporis autem Christi materia ex sola matre sumpta est. Deinde etiam excessit in illa actione, quia materiam præparauit, fouit, ac disposuit, quæ non parum confert ad humanam generationem, præsertim cum tota efficientia causæ proximæ circa dispositionem materiæ, & corporis organizationem versetur, neque enim potest animam efficere, neque illam aliter corpori vnire, quàm illud perfectè disponendo. Quod si absque hac seminis transmissione possumus veritatem, proprietatem, ac perfectionem matris tueri, non videtur posse negari, quin hoc virginis puritatem aliquo modo augeat, quia in Deipara non tantum id, quod formale, & quasi morale, & studiosum est in virginitate, sed etiam id, quod est quasi materiale, debuit esse omni ex parte perfectum, & ideo integerrima in corpore seruata est, & ab omni illecebra voluptatis naturali, & involuntary præseruata. Effusio autem seminis, etiam si sine voluptate fiat, est pars huius materiæ, & ideo omnis carentia illius ad perfectionem virginis pertinere potuit saltem ex parte materiæ.

Neque Damascenus contrarium dixit, absolute enim loquitur de vi generandi, quàm non negamus in Virgine fuisse, atque per vim Spiritus Sancti eleuatam esse, & confortatam, vt efficacius, ac velocius operaretur, quàm naturaliter posset. Anselmus verò magis videtur loqui de materiali, quàm de efficiēte semine, & explicari potest eo modo, quo verba Bedæ præcedenti sectione explicuimus, omnis enim materia generationis humanæ solet interdum seminis nomine significari.

SECTIO III.

Vtrum potuerit B. Virgo Christum Deum, & hominem ex viro concipere.

Questio hæc non potest intelligi de potentia ordinaria, quia in his præsertim rebus, quæ à sola diuina voluntate, & potentia pendent, illud solum potest dici possibile de potentia ordinaria, quod Deus facere decreuit, quodque diuinis mysterijs magis est consentaneum, & hoc sensu constat non potuisse Deiparam ex viro concipere. Intelligenda ergo quæstio est de potentia absoluta, quam non mouissem, nisi in quodam D. Thomæ interprete legissem, hic. q. 31. artic. 4. esse impossibile Christum Dominum potuisse habere patrem naturalem in terris. Et fundamentum est, quia generatio actiua non terminatur ad humanitatem, sed ad personam, ergo actio virilis seminis terminatur ad esse personæ le hominis, ergo implicat contradictionem hominem Deum generari per actionem virilis seminis, oportet enim illam actionem terminari ad esse personæ talis hominis, & consequenter ex vi talis actionis vniri humanitatem personæ diuinæ, quod implicat contradictionem. Nulla enim creatura potest concurrere efficienter ad hoc, vt persona diuina communicet suam substantiam personæ creatæ, quia illud esse, est supra omnem ordinem creaturæ, & ideo contineri non potest in eius virtute, & potestate. Confirmari potest hæc sententia, quia non potuit Deus homo ita concipi, vt ex vi suæ originis ef-

fect obnoxius originali culpæ, hoc enim repugnat dignitati Verbi Dei, sed si conciperetur ex viro, peccato originali fuisset obnoxius, ergo.

Dicendum verò est absque vlla dubitatione, potuisse Deum hominem concipi, & generari ex muliere opera viri. Hanc assertionem cenfeo ad eam certam, vt contraria nec probabilis, nec verisimilis sit. Probatum primo, quia non implicat contradictionem, vt patebit statim faciliè soluendo obiectiones factas. Et præterea declaratur, quia Deus potest assumere in vnitatem personæ naturam hominis geniti ab alio homine (vt supra ostensum est quæst. 4.) ergo potest assumere illam naturam in primo instanti, & quo perficitur generatio. Nam si in posteriori tempore assumi potest ablata substantia, quam iam habebat, cur non poterit in primo instanti assumi, & præueniri, ne suat substantia propria? Secundò ita declaratur, quia vel vniò hypostatica humanitatis ordine naturæ supponit vnionem partium, & compositionem humanitatis, vel è contrario prius natura partes assumuntur, & postea inter se vniuntur, & ipsi mediantibus assumitur tota humanitas. Si primum dicatur, ergo fieri rectè potuit, vt actio virilis seminis versaretur circa corpus formandum vsque ad vltimum instanti generationis inclusiue, animamque illi vniendam, totamque humanitatem componendam, & quod in posteriori signo naturæ assumeretur illa humanitas, priusquam intelligeretur subsistens. Si autem dicatur secundum (quod verius est) certè cum anima prius natura creetur, quàm vniatur corpori, posset prius natura assumi à Verbo, etiam si corpus, cui erat vnienda, virili semine organizatum esset: & eadem ratione posset idem corpus in eodem instanti prius natura assumi, & posterius natura in eodem instanti posset illa partes vniri, ex vi illarum dispositionum, quæ virtute eiusdem seminis in tali corpore fierent. In his enim omnibus non solum non est contradictio: sed nec difficultas vlla: quin potius si verum est (vt est probabile) B. Virginem concurrisse effectiue, alterutro ex his modis necessario philosophandum est. Denique, quamuis de facto conceptio Christi non fuerit facta opera viri: tamen in ipsa effectiue Spiritus Sancti distinguenda est duplex actio, altera est conceptio actiua, altera vnitio hypostatica, nam hæc duæ sunt valde distinctæ: per priorem enim suppluit defectum, & efficaciam virilis seminis, & id efficit, quod homo effecturus erat, licet altiori modo, quo etiam posset Spiritus Sanctus formare purum hominem sine hypostatica vnione, ergo etiam potuisset totam hanc actionem permittere homini, & virili semini, quamuis in eodem instanti ipse esset aliam actionem, seu vnionem hypostaticam operaturus. Quocirca valde absurdum, & ridiculum existimo sentire, potuisse Deum facere vt homo sit Deus, & Deus homo, & vt aliqua femina sit mater Dei: & tamen facere non potuisse vt aliquis vir pater Deus existeret.

D Ad fundamentum ergo respondetur, actionem virilis seminis terminari quidem ad personam subsistentem in natura, vt ad vltimum terminum, qui genitus, vel natus denominatur, versari autem proximè circa naturam vniendo partes ex quibus componitur, ex qua compositione resultat suppositum. Et idèd, si pater generaret filium, cuius naturam Deus assumeret in instanti generationis eius, vt ille pater diceretur verè genuisse talem filium hominem Deum, non esset necessarium, vt effectiue attingeret vnionem hypostaticam in ipsa humanitate cum Deo, sed satis esset, vt in eodem instanti vniret inter se animam, & corpus Dei vnita. Sicut homo generat hominem subsistentem, quia vnit inter se animam, & corpus substantia, quamuis illas partiales substantias ipse non effecerit. Exemplum sunt euidentia, hoc enim modo Christus nutriebat se,

*Beata Virgo
Christum Deum
hominem ex viro
potuit concipere.*

*Responsio
ad argu-
menta in
oppositum.*

bat se, effectiue attingendo illam aggenerationem partialem: quæ in nutritione fit, quamuis effectiue non faceret hypostaticam vnionem illius partis materiæ. Sicut etiam verè dicuntur Iudæi interfecisse Deum, quia dissiuerunt animam à corpore, & è contrariò, si Deus vsus esset creatura ad suscitandum Christum, illa diceretur verè suscitasse Deum, & effectiue hunc hominem, quamuis vnionem hypostaticam non effecisset. Adde præterea, quamuis contradictionem implicet, hominem per illam actionem seminis, quæ ad generandum necessaria est, vnire effectiue humanitatem Verbo, quia illa est actio naturalis, & à virtute naturali tantum procedens, quod ad vim argumenti pertinebat, cui iam responsum est: non tamen implicare contradictionem creaturam assumi à Deo, vt instrumentum ad illam vnionem faciendam, vt probaui latè supra quæst. 2. Quia tota illa actio versatur circa humanitatem, & id, quod per illam formaliter fit, est quid creatum, & finitum, quamuis terminetur ad subsistentiam Verbi infinitam, quod non refert, quia non oportet, vt illa subsistentia contineatur in virtute, & potentia instrumenti.

Ad confirmationem respondetur, concipi opera viri latius patere, quam generari ab homine lapsò, & descendente ab Adamo, posse enim denuo creari homo à quo Christus generaretur, & hoc latè esset ad intentionem nostram, loquimur enim simpliciter de absoluta potentia. Secundò dicitur, hec in homine lapsò habere efficaciam argumentum, quia licet humanitas talis hominis, si sibi in se relinquere, vt in propria persona subsisteret, ex vi suæ conceptionis, obnoxia esset originali peccato, tamen supposita vnione hypostatica, ex vi illius feret immunis ab originali culpa, vt dixi latius in 1. com. q. 15. disp. 33. sect. 2. conclus. 2.

QVÆSTIO XXXIII.

De modo, & ordine conceptionis Christi, in quatuor articulos diuisa.

De qua disputant Doctores in 3. sentent. d. 3.

Einde considerandum est de modo, & ordine conceptionis Christi.

Et circa hoc quaruntur quatuor.

Primo, vt in primo instanti conceptionis fuerit formatum.

Secundo, vt in primo instanti conceptionis fuerit animatum.

Tertio, vt in primo instanti conceptionis fuerit à Verbo assumptum.

Quarto, vt in primo instanti conceptionis fuerit naturalis, vel miraculosa.

ARTICVLVS I.

Vtrum corpus Christi fuerit formatum in primo instanti conceptionis.

Primum sic proceditur. Videtur, quod corpus Christi non fuerit formatum in primo instanti sue conceptionis. Dicitur enim in Ioan. 2. Quadraginta & sex annis edificatum est templum hoc, quod exponens Augustinus in 4. de Trinit. dicit. Hic numerus perfectioni Dominici corporis aperte congruit. Et in lib. 38. Quæstionum dicit. Non absurdè quod triginta & sex annis dicitur fabricatum esse templum, quod corpus eius figurabat, vt quot anni fuerunt in fabrica templi, tot dies fuerunt in corpore Dominici. Fr. Suarez. Tom. 2.

Tom. 1. disp. 10. sect. 1.

180.
Id. q. 5. ar.
2. & 4. con.
114. 44.
li. 4. de Trin.
1. in prin. c.
12. l. 83. qu.
95. in fin.
104.

perfectiōe. Non ergo in primo instanti conceptionis corpus Christi fuit perfectè formatum.

2. Præterea, Ad formationem corporis Christi requiri batur motus localis, quo purissimi sanguines de corpore Virginis ad locum generationi congruum, peruenirent. Nullum autem corpus potest moveri localiter in instanti: eo quod temporis motus diuiditur secundum diuisionem mobilis: vt probatur in 6. Phis. Ergo corpus Christi non fuit in instanti formatum.

1. 6. phis. text.
27. 38. & 39.
10. 2.

3. Præterea, Corpus Christi formatum est ex purissimis sanguinibus Virginis, vt supra habitum est. Non autem potuit esse materia illa in eodem instanti sanguis, & caro: quia sic materia simul fuisset sub duabus formis. Ergo aliud fuit instans, in quo ultimo fuit sanguis, & aliud in quo primo fuit caro formata. Sed inter qualibet duo instantia est tempus medium, ergo corpus Christi non fuit in instanti formatum, sed per aliquod tempus.

q. 31. art. 5.

4. Præterea, Sicut potentia augmentatiua requirit determinatum tempus in suo actu, ita etiam & virtus generatiua: vt c. 9. nim est potentia naturalis, ad vegetatiuam animam pertinens. Sed corpus Christi fuit determinato tempore augmentatum, sicut & aliorum hominum corpora: dicitur enim Luc. 2. quod proficiebat sapientia, & ætate: ergo videtur, quod par ratione formatio corporis eius, quæ pertinet ad vim generatiuam, non fuerit in instanti, sed determinato tempore, quo aliorum hominum corpora formantur.

Sed contra est, quod Gregor. dicit in 8. Moralium, Angelo nuntiante, & Spiritu sancto adueniente, mox Verbum in vtero, mox intra vterum Verbum caro.

li. 8. c. 35 in pri. 16.

Respondendo dicendum, quod in conceptione corporis Christi tria est considerare. Primo quidem motum localem sanguinis ad locum generationis: secundo, formationem corporis ex tali materia: tertio autem augmentum, quo perducitur ad quantitatem perfectam. In quorum medio ratio conceptionis consistit, nam primum est conceptioni præambulum, tertium autem conceptionem consequitur. Primum autem non potuit esse in instanti: quia hoc est contra ipsam rationem motus localis corporis cuiuscumque, cuius partes successinè subintrant locum. Similiter, & tertium oportet esse successiuum: tum quia augmentum non est sine motu locali: tum etiam quia procedit ex virtute animæ iam in corpore formato operantis, quæ non operatur nisi in tempore. Sed ipsa formatio corporis, in qua principaliter ratio conceptionis consistit, fuit in instanti, duplici ratione. Primo quidem propter virtutem agentis instanti, scilicet Spiritus sancti, per quem corpus Christi est formatum, vt supra dictum est. Tanto enim aliquod agens citius potest materiam disponere, quanto maioris virtutis est. Vnde agens infinite virtutis, potest in instanti materiam disponere ad debitam formam. Secundo, ex parte personæ Filij, cuius corpus formabatur: non erat congruum vt corpus humanum assumeret nisi formatum. Si autem ante formationem perfectam aliquod tempus conceptionis præcessisset, non posset tota conceptio attribui filio Dei, quæ non attribuitur ei nisi ratione assumptionis. Et ideo in primo instanti, quo materia aduata peruenit ad locum generationis, fuit perfectè formatum corpus Christi, & assumptum. Et per hoc dicitur ipse filius Dei conceptus: quod aliter dici non posset.

q. 31. art. 1.

Ad primum ergo dicendum, quod verbum Augustini vtroque, non refertur ad solam formationem corporis Christi, sed ad formationem simul tum determinato augmento vsq; ad tempus partus: vnde secundum rationem illius numeri dicitur perfici tempus nouem mensium, quo Christus fuit in vtero Virginis.

Ad secundum dicendum, quod motus ille localis non comprehenditur infra ipsam conceptionem, sed est conceptioni præambulus.

Ad tertium dicendum, quod non est assignare vltimum instanti.

K

instanti